

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзэт

Адыгейим и Лышъхъэ Урысыем ивице-премьерэу Дмитрий Козак дыриІэгъэ зэlyкІэгъур

Адыгейм и Лышъхъеу Къумпъыл Муратрэ Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхъаматэ игуадзэу Дмитрий Козакрэ Москва зэlyukIэгу щызэдьрялагъ. Ахэр республикэм исоциаль-нэ хэхъоныгъэ илофыгъохэм атегущылагъэх. Мы охьтэ благьэм ыки пэльз кыхъэм тегъэпсыхъагъеу зэшloхыгъэн фэе пшъерыльхъеу анахь мэхъэнэшхо зилэхэр агъэнэфагъэх.

Адыгейм и Лішьшхэ къызэрхэгъэштыгъэмкэ, республикэмкэ зигъо љофыгъо ар щыт. Финанс дисциплине тэрээзим иштуагъэкэ, 2007-рэ ильэсым къыщегъэжъагъэу Адыгэ Республикаан изахаубытагъа бүлжет ихахъохэр фэди 4-м ехүүкээ нахыбэ хъугъэх, дотацийн процент 61-м къыщегъэжъагъэу процент 32-м нэсэү къакличыгь (2016-рэ ильэсым икэуххэмкэ).

деральнэ гупчэм илэпилэгтүү хэлъэу Адыгейм щызэнхырэ проектхэм тофту адашлэрэм кыншынцугъяа. Ахэр гьогхэм яшын, социальнэ мэхъянэ зилэ ыкни инфраструктурэм кыхи-убытэрэ псэуальхэр пъэспы-гъэнхэр, игъэкютыгъяа ахэр гъецкэлжээгъэнхэр ыкни нэ-мижхэр.

*Адыгэ Республикаэм
и Лышъхъэ
импрес-къулпыкъу*

Зеконым иофыгъо анахь шъхъаїэу щытыгъ

Адыгеим и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия XVII-рэ зэхэссыгъо тყгуасэ щылагъэр зэрищагъ аш и Тхъаматэу Владимир Нарожнэм. Йофтхъабзэм хэлэжьагъ Адыгэ Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл Мурат.

шызыгъэпсэфынэу къялхөрэм япчагъэ нахьыбэ хууным, ахэм яфэло-фашихэр зэрифешьуашүй агъэцэхэнхэм, зеклоным ипсэуальхэр шэххэшүхэм адиштэнхэм анаэ атырагъятыш.

АР-м и Лышыхъэ гушыэр зештим, профильнэ Комитетым имызакьоу, депутатхэри мы Ioфыгъом изэшioxын къыхэлэжъэнхэ зэрэфаехэр къыхигъэшыг.

— Адыгейим хэхъоныгъэхэр ышынхэм и Стратегиеву тштагъэм зекъоным чыпъяшхо щебуты. Арышь, пстэуми тиlo зэхэльэу мы юфыгъом тыхъеклонэн, пшъэрэльхэр зэрифэшшуашэу дгъэцкэлнхэ фае, — къыlyагъ Къумпыл Мурат.

Адыгейим изаконопропектхээ «Адыгэ Республикаэм икъэралыгъо граждан къулыкъу ехыллагъ», «Экономическэ клас-сым хэхъэрэ унэ зээзыгъэгъотынэу фитыныгъэ зиlэхэм яспискэ зэрэзехагъэуцорэ ыкIы зигугуу къетшыгъэ цыифхэр ашфэдэ спискэхэм зэрахагъэхъэрэ шыкIем ехыллагъ» зыфилохэрэм депутататхэр ахэпльагъях, ятлонэрэ еджэгъумкэ аштагъях. Гъэсэныгъэм иорганизациехээ зыныбжь имыккугъэхэм, зянэзяте зимылэхжэхэм ыкIи ахэр зышхъащымытижхээм афытгээпсыхъаагъэхэм ачIэсхэм ямыльку къызераухъумэрэм ыкIи ар зэрагъэзеклорэм лъыпльэгъэнир пшъэриль шъхъаэхэм ашиц. Депутататхэр ашкъыпкъырыкIыхээ, мы фи-

тыныгъэхэр (полномочиехэр) чып!э зыгъэорышжэхын къулыкъухэм афэгъэзэгъэнээр нахь тэрээзэу алтынагъ. Аш фэдэ экло plak!эм ишуагъэк!э, зянэ-зятэ зими!эжхэм аныбжь зикъук!э ежхэм япсэуп!эхэм ачлэтийс хважынхэмк!э фитыныгъэу ялэр гъэцек!лагъэ хьущт. Аш фэгъэхыгъэ законопроектыр аперэ

хынсын законопроектын айрага
еджэгүмкэ депутататхэм аштага.
Законопроектхэй «Адыгейим»
изаконхэй «2025-рэ илъэсмын
нэс Адыгэ Республикаан со-
циальнэ-экономикэ хэхъоныгээ
зэришьщ Стратегием ехьын
ллагь», «Административнэ хэб-
зэукъоныгэхэм афэгъэхыгъ»
зыфилохэрэм, нэмийхэм зэхъо-
кыныгэхэр афэшыгъэнхэм
депутатхэм дырагьштага. Джаш-
фэдэу илъэсэү тызыхэтым
ионыгьо мазэ АР-и Пар-
ламент идепутат хъунхэмкээ
Мыеекъуапэ ихэдзыпэ койхэй
N 8-м ыкы N 13-м ащикийгээ
хэдзын тедзэхэм языфгэхъяа-
зырын ыкы язэхэцэн пэлухъэ-
гээ мылькур гъэфедагьэ зэ-
рэхъугъэм изэфхысыжьхэр
зэхэсигыом щашыгъех, хэукую-
ныгъэ кыхахгэшгээл.

Депутатхэр зэклэмкийн тохиогчид
30-мэдэг ахэлтэйгээс ыклийн ахэр
аштаргажэх.

Хабээ зэрэхъугъэу, зэхэснэгъом икIэухым АР-м и Лышихъэ гүщыIэр ыштагь ыкли ежье нахь махъана заритынгээ пъяа

нахъ Мэхжан Зэритын бүтээсэн
ныкъохэм клеклеу къащуугцуу
ионьгыом щылэгээ хэдэзын төрлийн
дээхэм къафигъээзэхъяа, агаарын
кампаниер хэбзэгъяа зэрэхъяа
диштэу зэхэшгээ зэрэхъяа
къытуагъ, ашкэе тофыши
зышлэгээ АР-м хэдэзынхэмжилэх
и Гупчэ комиссие, хэбзэхъяа
мэжло къулыкъухэм, нэмыхъяа
афэрэзагъ.

Мы мафэхэм федеральна министерствэхэм, структурэхэм япашэхэм зэйуклэгьу-зэдэгүүшүүлэгьоу адырилагъэхэм зэфэхьысыжьеу афэхьгульхэхэми республикэм ипащэ къащуучугь. УФ-м и Президентэу Владимир Путиным Урысъем ишьольтырхэм япэшаклэу хадзыгьехэм зэйуклэгьоу адышыгъягъэм мэхъянэшхо зэрилэр, къэралигъом ипащэ къыгъэуцугъэ шийрэльхэр шлох имылэу гъэцэклэгъэнхэм аналэ зэрэтырагъэтыштыр АР-м и Лышихъэ къыгуагь. Аш даклоу Адыгэ автоном хэкур зызэхащагъэр ильээси 100 зэрэхьурэм ихэгье-унэфыкын фэгъэхьыгъэ предложением Владимир Путиным зэрэдьригъэштагъэм республикэмкээ мэхъянэшхо илэу ылтыгъатагь. УФ-м и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевыр Адыгэим зыщэлэм, республикэм къылэтыгъэ тофыгъохэр игъоу ылтэгъутгъэх ыкчи джырэ уухтэ ахэм язэшшохын республикэм ипащэхэр дэлажьэх. Федерациимкээ Советын и Тхъаматэу Валентина Матвиенкэм, вице-премьерэу Дмитрий Козак, нэмыкI федеральна пашэхэм тофшэгъу зэйуклэгьоу адырилагъэхэм зэфэхьысыжьеу афэхьгульхэхэм, унашьоу ашыгъэхэм республикэм ипащэ депутатхар ашиглэгээзгээзгэх

— Тызэгъусэу, зыкыныгъэ тазыфагу ильээр тызэдэлжъэмэ, итхүхягъэр кындырхъушт, УФ-м и Президент кыргъеуцугъэ пшъэрлыкъэр зэшлөтхьщых. Арышь, тиоффшэн аш фытегъэ-псыхъагъэу щытын фае, — кызыагъ Күмпүл Мурат.

ТХЪАРКЪОХЪО

ЗЫФЭДЭ КЪЭМЫХҮҮГҮЭ ПЭЩАГЬ

Джамбэчые кыдэхъогъэ, джыри кыышыхуу-
рэ сабийхэм Джантэмэр афаусэу бэрэ
кыихэкы. Аш сегупшисэу мэхъу. Чылэм
лышоу дэсыгъэхэм ацлэхэр ныбжыкіхэм
афаусыжъеу кысшошы. Ар Андырхье
Джантэмэр ехыллагъеу кыэплон плъекыщ.

Лы зэклуж, лы дэхэшхоу
шэн дэгүү зилем, дэгүүрэд да-
хэрэкіе егъашэм зигугуу ашы-
гъэм калээр къэххүхэрэр фэ-
дэнхуу ны-тихэр фаех. Джант-
эмэр ыпшъэ укционе щиты-

рэу», анах дэгью зызерильт-
тэжьир, етланэ творческе
коллективхэр ары ар анахеу
къэзигъэшыяжъир. Аш фэдагъэх,
джыри фэдэх гъэ-
зетым иофышэхэри. Ядуунэ-

щтыгъэп, ау, бэ къамыоми,
зэгурьохэу кытшошыщтыгъ.
Чылэм къакю къэс ишхъэгъу-
сэу Любэ игъусэштыгъ. Кы-
мыгъоу, кыдэмыкыагъе зы-
хуукіе, аш ушхъяагъоу илэр фэ-
сакыпээ кытуатштыгъ.

Зэшхъэгъусэ зэдэтхъагъэ
адыгэхэм къахкыгъэм, Джант-
эмэр Любэрэ ахэм ашы-
щыгъэх. Шхъэгъусэр гупсэфы-
ним бзыльфыгъем ренэу ынаэ
тетыгъ, ежэ Джантэмэри Любэ
пкъоу зэрэктэйм осэшко фи-
шыщтыгъ.

Андырхье Джантэмэр зы-
шэштыгъэ нэбгырэ заулхэм
мы мафхэм гущыгъэту тыза-
фэхъум кыауагъэхэр мыш кы-
кэлъекло.

**МАМЫЙ РУСЛАН, ШЭНЫ-
ГҮЭЛЭЖ:**

сиотдел кычлапъэштыгъ, кы-
чахъэштыгъ.

Андырхуаэр ишэнкіе, иду-
нээтетыкіе щысэ зытепхын
цыфыгъ. Шырытыгъ, кызэ-
рыкло щитыгъэп. Аш кыизгэ-
кырэр тельэшьуагъэ зэрэхэ-
митыгъэр ары. Сыдрэ тофи
ыкупкы унэснынэу фэягъ. Тэ,
ныбжыкіхэм аш фэдэ тоф-
шлакіми щылакіми тыфигъэ-
сэнным пылыгъ.

Ымаакъе ытгызайу гущыгъу
зэхэсхыгъэп, цыфи зэхихыгъэн
фаеп. Пхъашэу, таубытальгъ
хэльэу кыддэгүчийн ытгы-
штыгъ, ау аш пае угуда
онеу щитыгъэп. Пэшэн тофын
льэшэу тэгээлэхъягъагъ, цы-
фын ыгу химыгъэлэу сидре
тофыгъу изэшшохын еклонлакъ
кыфигъотыщтыгъ.

Сыгу лъэшэу къео Джант-
эмэр бэгъашэ зэрэмыхъуээр,
ильэс 73-м итэу ар тхэкы-
жыгъ.

ПЭНШЬУ СЭФЭР, ТХАКО:

— 1957-рэ ильэсийн Крас-
нодар дэт мэкуумэш инсти-
тутын ынгээ Октябрьскэ рай-
онийнкэе совхозэу «Зэкьошы-
гъэм» агрономэу тоф щысшэ-
штыгъ. А лъэхъаным гъэзетым
бэрэ сүтхэштыгъэти, гу кыс-
льяа «Социалистическэ Ады-
гейм» собкорэу саштэгъагъ.

шэрэ хэмэльэу ыгъэдэон,
зэрищэн ытгызайу. Мыхун
зышагъэм дэгүчүү ытгызайу.
ытгызайу зэримыгъэдахэрэр
туригъэоным пылыгъ. Пшагъэм
пае кынгацэштыгъэп, аш
укузээримыгъэдахэрэр ары
нахь зытункэштыгъэр.

Цыиф пхъашэу щимыгъэ-
ми, тофшлакъэ шынэгъошо
щырилагъ, хваа, нахь тэрээр
— щыкузэштыгъэх.

Джантэмэр ытгызайу, ышагъ-
зайу зинэсэгъэ цыфхэм бэ
кыалтэжырэр. Аш фэдэу «лете-
тучкэхэм» редакцием тхамэ-
фитум кыдэхъягъэ номерхэм
хуугъэри мыхуу гъэри редак-
торым кынгызэфихысажынэу
щитыгъ. Ау Джантэмэр цыфхэм
нэиутэу рилой ыгу хигъэкы-
шүүштигъэп. Арыти, зитхыгъэ
ыгу римыхыгъэм ехыллагъэу
«нэбгырэ зырэхэм харамыгъэ
дашхи, понимаешь!» ытгызайу.
Икэсагъ а гущыгъэр.

Джантэмэр фэдэу ильэс 30-м
къехурэ пэшагъэм дэй горэ
памыгъхуэу къэгъотыгъуай.

**НЭПШИКҮЙ ЗАУР, РЕ-
ДАКЦИЕМ ИЛЬЭСЫБЭРЭ ИОФ-
ШИЛАГЬ:**

— Ильэс 50-рэ адигэ гъэз-
тэйм тоф щысшагъ, редакто-
рыэ зэблэсхуу гъэп, ау Андыр-
хье Джантэмэр фэдэ ахэ-
тэгъэу къэсшэжырэр. Сэ си-
закъоп, ар дэйкэ ытуу къэкы-
жын цыф щыл тоф сшэрэп.

Уту хигъэкынэу щитыгъэп.
Коллективир иныгъэ, ныбжык-
кэу ытури мэктэгъэп, зыс-
шлобгээнэн умыгъотынэу щитыгъэп.
Ау Джантэмэр амал
иэу ытуу хигъэкынэу щитыгъэп.
Кынгызштгэгъэ, кынгызштгэгъэ,
тхагъэпцыгъэ хэлтэгъэп.

Мафэм дэмысигъэу е къе-
джэхи партием ихку комите-
тэй бэрэ къэгъотыу къызычэ-
хъажкэ, ашыгъэх нэкүлбъо-
хэм шлакъ имыгъэу ахаплъэ-
штыгъ. Тэ, сөкретарьхэм, тыв-
уулыкызэ, «тыхэктодагъ, кы-
хигъэштыгъ джыдэдэм» то-
штыгъ. Зэрэгтүүгээ фэдэу,
нэкүлбъом зэрэхалыу хэуко-
нонгыгъэу хэтийр кынгызштгэгъэ,
тэлбэштгэгъэ.

Тытуу къеупээзэ нэкүлбъор
къэштыкыжынэу щитыгъэп.
Ау аш улгыгъэжынэу щитыгъэп,
тышыуу щитыгъэп, гум кыдэ-
чээгъэр ытшохъе кынгызшт-
гэштыгъэп.

Джантэмэр тыйдэ куагъами,
редакцием чэсхэм зэкэми зы-
цыкыу-шьоку горэ къафими-

Сурэтэйм итхэр: щысхэм ящэнэрэр Андырхье Джантэмэр.

еплъыкэ зэтемыфуу бэрэ кы-
хэкы. Ау тофын гухэ-гужъ
кыхэмхыуу зыфхэр зэбгэ-
шүнхэм, ахэр зепшэнхэм пае
ори гукэгъушо, шэн дэгүү дэдэ
пхэлтэйхэнх фае. Лъэпкъеу узы-
щыщыр дэгьюу пшэн, бгэльэ-
пэн, идахэ дэйм ыкыдуу къэп-
шын фэягъ. Джаш фэдагъ Джант-
эмэр. Цыфхэр кынгызштгэунхэ,
зэришнхэ ытгызайу.

Ильэсэйрэе Андырхуаэр
депутатхэм яхэу Совет хэ-
тагъ, журналистхэм я Союз
ипэшагъ. Аш тофшэнэм и Бы-
ракъ Плыжъ иорден, орденэу
«Знак Почета» зыфилорэр кы-
фагъэшшошагъэх. РСФСР-м
культурэмкэе изаслужене тоф-
шагъ.

Кынгызштгэу «конт-
рольнэ тофшэн сагъэтхыгъ»,
передовой статьяары зыфас-
торэр. А лъэхъаным гъэзет
пэчч аш фэдэ стяякэ кы-
ригъажъэштыгъ, ар номерым
итхэм анах шхъэлэгъ, народнэ
депутатхэм я Совет ишшэрил-
хэр аш кынгызштгэштгэштгэх.
Стхыщыри зэрэстхыщыри
шытгэштгэх. Стхыгъэм едже-
хэм, гъэзетым тоф аш щы-
тихыуин сшошыгъ, ау «Мие-
күапэ кло, тофшэнэри егъажъ»
кынгызштгэштгэх, ытуу къэкыжы-
щыгъ Андырхуаэр.

Адигэхэм зыдамышштгэх
щытгэштгэх пэчч «апэ-

— Адигэ къэралыгъо кэ-
лэгээдже институтын иаужирэ
курс сышеджэштыгъ гъэзетэу
«Социалистическэ Адыгейм»
сыйкызылохъэм. Ашкэ Кынгыз
Мыхамэт ишшагъ къэлгъагъ.

1960-рэ ильэсийн имээе аш
тетзу редакцием сыйкызылохъагъ,
мафэрэ тоф сшэштыгъ, чэцьрэ
седжэштыгъ. Етланэ къэтухын
зэхъум Джантэмэр къысаджи,
«эксамен тигъор къэсигъэш»,
рэхъатэу ушэтихэнх къэтыхъ
ытуу сийтүүштигъ. Бэдээгъу
мазэм дипломыр сыйтэу гъэ-
зетым къэзгээжэштыгъ ыкы
КПСС-м ихку комитет саш-
жыгъф гъэзетым тоф щысшагъ.

Литературнэ тофшагъ ёз-
гъэжъагъ, секретариати, от-
делми тоф ашысшагъ. Аш тетэу
ильэсийн 8-рэ тоф щысшагъэу
нэмын тофшэн сыйкызылохъэм,
гъэзетыр спеччижъэ хуугъэл.
Тхыль тедзаплэ, гъэзетхэм
сиофшэнкэ сялхыгъагъ. Джант-
эмэр партием ихку комите-
тэй къакомэ, симыгъхыимэу

Етланэ Бэджэнэ Иляс партот-
делым зэкложын, сэ ар зы-
тутыгъэ мэкуумэш отдельным
сыйкызылохъагъ. Аш ыпэки
Джантэмэр сшэштыгъ, ау 1960-
рэ ильэсийн редакцием сый-
кызылохъ тоф сшо зэхъум,

Ильэс 31-рэ тигъэзет ире-
дактор шхъэлэгъэу, зышэ-
штыгъэхэм зэкэми тоф
агу кынгызштгээ Андырхье
Джантэмэр куаджэу Джамбэчые
1917-рэ ильэсийн, непэ фэдэ
мафэм кынгызштгэштгэх.

нахь благъэ кынгызштгэштгэх.
1983-рэ ильэсийн тофшэн сый-
кызылохъ тоф шытгэштгэх.

Джантэмэр культурэшх хэ-
тагъ, цыф дэгъуугъ. Коллек-
тив къызэркло щимытэр тоф-

хэу къэкложынэу щитыгъэп.
Аш фэдэз цыфыр зытгышлукын
горэ кынгызштгэштгэх. Непэ ар
сыгу къэкложынэу щитыгъэп.

**СИХҮ
Гошнагъу.**

Къиньгъохэр зэпачыхээз...

Чыгум иджемакъе зехехы

Теуцожь районом иагроном шхъаэу Натэкъо Махмудэ Іпелэсэнгъэшко зиэ юфыш. Ащ нахыбэрэ агроном шхъаэу исенхъат рилэжъагъэ

Тиинвесторхэми фермерхэми чыгум афэгъэзагъэр зэкэ амыгъэхъаулыу агротехники пэртүм къизэрилоу агъэлажье.

Адыгейм къимыкынэу къит-щэхъу.

Ащ фэшыхъат 1972-рэ ильесым Пшызэ къяралыгъо мэку-мэш институтыр къиухи юфшаныр зыщыргъэжъагъэм къыщублагъэу непэ къызщынэ-сыгъэм иныбжыкігъум къы-хихыгъэ сэнхъатым фэшын-къээз къызэрихыгъэр. Шын-къэ, Іэнэтэ зэфэшхъафхэр къифагъэшьаашхэу хъугъэми, сидигуу чыгумын эх хэлтигъ. Ар нэрьтэгэу къытфашы юфшаныр зыщишагъэу къытфилотагъэхэм.

1972-рэ ильесым институтыр къызеехым, къутырэу Шевченкэм дэтыгъэ колхоз бэлахъэу КПСС-м ия ХХIV-рэ зэфэсым ыцэкъе щытыгъэм иагроном шхъаэу юфшаныр ригъэжъэгъагъ. Ащ ильеситю щылэжъагъэу анахъ колхоз

сиплэ итхамэтагъ. Теуцожь районом иагроном шхъаэу Натэкъо Махмудэ Іпелэсэнгъэшко зиэ юфыш. Ащ нахыбэрэ агроном шхъаэу исенхъат рилэжъагъэ.

Арышь, Натэкъо Махмудэ чыгум иджемакъе зэхихыэ зылажъэрэ ильес 46-м ежагъ. Плешшагъуныкъо фэдиз хъугъэу

юф зеришагъэрим имызакъо, исенхъат шу ельэгъу, хэшькышихи фыри. Ело: «Рэмэзан, тапэрэ ильесхэм натрыфыр зэрэдгэбагъощыгъэр, гектар пэрч центнер 50 — 60-м нэсэу къызэрхыхыгъэштыгъэр ошшэ. Мигъэ мэки дэдэу къызэрхыхыгъэрэ зэрэолагъэмий, нэужум огушуухо зэрэхъагъэмий, япхыгъ нахъ, темыгъуугъэлээр». Аригъэлэхээр ильес 15 — 20-кээ узэклэ-иэбэжкээ шеуцожь районом аух къинэштыгъэмий, ащ ичыгхэм натрыфыри къарымыкігээштыгъэмий, жыоклупэ гектар мин 25 — 26-рэй илагъэм шыщэу гектар мин зыхыблым нахъ лэжъагъэр ашарамыгъыгъэу, адирэхэр зэкэ цыраужхэмий зэхэхыхъажыгъэхэу, мээ пырьпүчхэм закыншаштагъэу

ильтээс къес лэжъагъэшхо къэт-хыхыгъыгъэмий, тимеханизаторхэм алъэл къамыгъэнааэмий, тимурадхэр мигъэ къыддэхуугъэхэл. Мы аужыре ильес зыбгүшшыр фэдэ къыхэмийгъэу гъэм идэигээ тичыгу-лэжъхэм зэрарышо аригъэшыгъ. Мылькоу халхъаагъэр хэзэмыхъажыгъэхэр фермерхэм къаахэгъэхэ.

Тыгъэгээз гектар 3616-у ти-лаагъэм щыщэу 2600-р иуахыгъыгъах. Гектарын къирахыгъын алъэкыгъэр центнер 13,3-рэ. Мээлээ дэд. Гээрэ къираагъэштыгъэр центнер 25-м къыщыгъэштыгъэп.

Бжыхъасэхэр анахъ зыщыбагъохэрээр на- трыфыимрэ тыгъэгъазэмрэ зытетыгъэ хы- сэхэм защишилоо ары.

Гектар тельтигэу центнер 44-м шлокъэу къэтхыхыгъигъ. Ильес заулэ хъугъэу тимеханизаторхэм фышхъэх лэжъагъэхр гъэбэгъянхэмий гъэхъягъэшүхэр ашшыгъ. Агротехникэм къеу къинэшхъаагъэхэр, коц лэлпкышилоу лэжъагъэшхо къэзитихээрэ чылапхъэхэр къызфагъэфедэх. Техникакъеу іэкылб къэралхэм къаращыхэрэ нахыбэм къыз-іэкылаахъэх. Джахэр, нэмыкъ юфыгъохэрэ зетхъэхэрэ ари тичыгухэр нахъ гъэбэжъульэхунхэр къызхэгъэхэ.

Чыгу дэй щылэп, тэрэзэу удэлажъэмэ. Уешшашэмэ, дэгъоу къытэхъаагъэштыгъ. 2000-рэ ильесым мыш сыйкызыгъохэм, юфхэр дэигъэх. Колхоз-совхозхэр зэхэтэхкъуагъэхэу, банкот хъугъэхэу, заыгъыжын амьтэлкъеу щытыгъ. Чыфэшхохэр атэлтигъ. Мылькоу ялагъэп техникэ, чыгъэшүхэр ашэфынхэр.

Къыхэгъигъ жыоклупэ гектар 25000-у тиэу щыщэу гектар 7500-рэ нахъ тымыгъэлажъэх. Адирэ гектар мин 18 фэдизыр хъаулыгъэштыгъ. Коцым гектар тельтигэу къитхыхыгъэр центнер 25-м шлокъыгъэштыгъ. Натрыфыри щылэгъахэ.

Тичыгухэр гъэбэжъульэх

Тирайон жыоклупэ гектар

мин 25-м ехъу къегъэгъунэ. Ащ щыщэу гектар мин зыщыллэ фэдиз блэкыгъэ ильесхэм чыгъхэм, куандэхэм зэлъаштэгъагъэти, дгээкъэбэзэжыгъэ. Гектаришье зыщыллэу къенажыгъэ шоуклупэм хэдгээхъажынш, чыгогу тилэр зекэлэжъагъашлээ тшыжъыщ.

Тиинвесторхэми фермерхэми чыгум афэгъэзагъэр зэкэ амыгъэхъаулыу агротехнике пэртүм къизэрилоу агъэлажье.

Бжыхъасэхэм япхын мэфэ зытфыхкэ тухыщ. Иофшэнхэм язэхэцэн агрономхэм анаэ тирагъэты. Чыгум дэгъоу мигъэушэбэгъэу зуутэлэгээ агрегатхэр хальхъэхэрэ.

**Коц чылэпхъэ эли-
тер зыщэфхэу, ар
зышшагъэрэ, зыгъэба-
гъохэрэ, гектарэу
рапхыгъэ пэчч
ахъщэ Ишыгъоу
сомэ 800 къараты-
жыы.**

Бжыхъасэхэм япхын мэфэ зытфыхкэ тухыщ.

Иофшэнхэм язэхэцэн агрономхэм анаэ тирагъэты. Чыгум дэгъоу мигъэушэбэгъэу зуутэлэгээ агрегатхэр хальхъэхэрэ.

Kopp.: Севооборотын ишапхъэхэр шьогъэцакъэх? Чыгум ажыу, хъауми дискаторхэмкэ агъэушъэбэ?

H. M.: Натрыфыр зытетхыжыгъэ гектар 8114-р тэжжэхъ. Тыгъэгъазэр зытетхыжыгъэ хъасэхэр дискаторхэмкэ агъэушъэбэх. Бжыхъасэхэр анахъ зыщыбагъохэрэ натрыфыр зытетхыжыгъээшмо защишилоо ары. Ахэр къыдэлтэлтигээ, фузариозыр на-трыфыимрэ коцымрэ язуэу зэрэштыри зыщытимыгъэгъупшэу Иофшэнхэр зэхэтэшэх.

Kopp.: Адэ чылапхъэхэмкэ Иофхэр сидэу щытх? Сид фэдэ репродукции хашуульхъэхэр? Ахэр къэшшоцфыиха, хъауми шо къэшшоцкыиха? Сид фэдэ коц лъэпкышилоо шьучыгъухэм анахъ къякхэрэ?

H. M.: Щылэжээп а лъэхъа-нэу ящэнэрэ, яплэнэрэ ре-
продукции зиэ чылапхъэхэр зэрэхатхъэштыгъэхэр. Зэкэ-
ми ашшэ хъугъэ чылэхъэ дэгъу хэмэльхъэу лэжъагъэ дэгъу къызэрэмыхъажыгъыт. Ащ фэш инивесторхэми, фермерхэм чылапхъэу къызфагъэфедэхэрэ тичыгухэм лэжъагъэшхо къашызытихэрэ лъэпкышилоо ары. Коц чылапхъэу элитэр КНИИСХ-м къыщащэфыих, егууухээ тичыгухэм ашгъэбагъош, тэ тичылапхъэхэрэу алердэхэе.

Гээрэлээ джаш фэдэу тичыгъулэхъэхэм къытэхъулагъэ. Мигъэ натрыфыр зытетхыжыгъэхэрэ, гектар 8114-рэ ядгэшшагъэ. Иуахыгъыгъэхэр гектар 6229-рэ. Гектарын къыкыгъэр центнер 28-рэ. Гээрэ а пчагъэр фэдитлукэ нахыбэштыгъ. Фермерхэм язы-
коу натрыф гектар миниллэ ашшэгъагъ. Лэжъагъэшхо къа-
хыхыгъын, мылькоу дэгъу кла-
хыннын щыгъуухээ алъэл къа-
хыннын, ау чыопсым икты-
нэгъохэм ямурадхэр къадигъэх-
хуунхэр къызхэгъэхэ.

— Ауми, — elo агроном шхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Ауми,

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм ил-
чагъэрэ тонн 60-м нэснэйнэу
къитэдээш, аши тэгээрэзэжэх. Пындж гектар 320-у тиэми
икъэлжын фежэгъакъэх.

— Мы лъэхъаэм, — натрыфыр иу-
хыхыгъын зытетхыжыгъэ, зернэ лэ-
жыгъэу къэтхыхыгъигъэм

ИСКУССТВЭМРЭ НЫБЖЫКІХЭМРЭ

2014 — 2018-рэ ильэсхэм атэлтыгагыу «Культурэм хэхьоныгъэхэр фэшынгъэнхэр» зыфиор энэ-Адыгэ Республиком щаштагын епхыгыг зэнэ-къою къэлэцыкхэмрэ ныбжыкіхэмрэ зыхла-жъэхэрм фэгъэхыгыг къэгъэлъэгъоныр Мыекъуапэ къышызэуахыг.

Бгээфедэн пльэкыре искусст-вэмкэ «Лъэхъаным изэпхыныгъэхэр» ыло Адыгэ Республиком искусст-вэхэмкэ ик-лэцыкы-кы еджа-пэй К. Лъэцэ-рыкыом ыцэ зыхырэм зыхызыгъэсэре Жэнэл Дэнэрэ аш ик-лэгъаджэй Ирина Рожковамэ зэнэ-къоюм къирахыл! Эгээ Иофшагъэхэр зэкъошыгъэм игэлтэн, Кавказ ышырэе лъэпкъхэм яшэн-хабзэхэр зэрэлъягъакуатэхэрм, фэшхъафхэм яхылгайх.

Адыгэ Республиком исурэтыш-хэм я Союз итхаматэу, осэши купым ипащэу Хуяжъ Рэмэзан зэфхэхысыж зэхахъэм къышы-луагъ искуствэм пышэгъэ къэлэ-цыкхэмрэ ныбжыкіхэмрэ яе-

зэпхыногъэ гээлтэгъеням, ты-къэзыуцухъэрэ дунаим игээхэ-бзэн, игээдэхэн ныбжыкіхэмрэ афэшгъэнхэм, чынопсыр къэлэ-цыкхэм агъэлэпэленям зэнэ-къою афэгъэхыг.

Адыгэ Республиком исурэтыш-хэм я Союз итхаматэу, осэши купым ипащэу Хуяжъ Рэмэзан зэфхэхысыж зэхахъэм къышы-луагъ искуствэм пышэгъэ къэлэ-цыкхэмрэ ныбжыкіхэмрэ яе-

пээсэногъэ зэрэхагъахъорэр.

Хагъеунэфыкыре чып-лэхэр къыдээхыгъэхэу Ксения Коломейцевам, Елизавета Лучкинам, Евгения Забиркинам, Жэнэл Дэнэ, ныбжыкіхэмрэ афэшгъэнхэмрэ ныбжыкіхэмрэ зыхла-жъэхэрм фэгъэхыгыг къэгъэлъэгъоныр Мыекъуапэ къышызэуахыг.

Республикэ искусст-вэхэмкэ ик-лэцыкы еджа-пэй К. Лъэцэ-рыкыом ыцэ зыхырэм зыхызыгъэсэре Жэнэл Дэнэрэ аш ик-лэгъаджэй Ирина Рожковамэ зэнэ-къоюм къирахыл! Эгээ Иофшагъэхэр зэкъошыгъэм игэлтэн, Кавказ ышырэе лъэпкъхэм яшэн-хабзэхэр зэрэлъягъакуатэхэрм, фэшхъафхэм яхылгайх.

Зэнэ-къоюм тыхэлэхэ-ныр тшогъэшэгъон, — къелутэ И. Рожковам. — Къэлэгъаджакло-хэм ягупши-хэм сурэтхэмкэ, Ишшагъэхэмкэ къагъэльяа-хо, лъэпкъхэм ятарих зэрэггашэ.

Инэм, Джэджэ районом, Мыекъуапэ, фэшхъафхэм янхжык-хэм ясэнаущыгъэ уасэ фэ-зышыгъэхэм къизэрэтауагъэу, сурэтхэмкэ къэлэгъаджаклохэр зэ-дэгүүчэх.

Адыгэ Іанэм гъомылапхъэу тэ-бгээцорэм, күшхэхапхэр зэрэ-шырэм, хаклэм узэрэпэгъокы-

щтым, лъэпкъ шуашэхэм, къаш-хохэм, ныбжыкіхэм ягъэпсыкэ узы-иэпешэ. Инэм ёщ эджа-кло-хэм чылысым итепльэ къагъэльяа-хо. Урамэу зыщып-сурэтхэм яхылгайхыгъэхэр афашыгъэх.

Республикэ искусст-вэхэмкэ ик-лэцыкы еджа-пэй К. Лъэцэ-рыкыом ыцэ зыхырэм зыхызыгъэсэре Жэнэл Дэнэрэ аш ик-лэгъаджэй Ирина Рожковамэ зэнэ-къоюм къирахыл! Эгээ Иофшагъэхэр зэкъошыгъэм игэлтэн, Кавказ ышырэе лъэпкъхэм яшэн-хабзэхэр зэрэлъягъакуатэхэрм, фэшхъафхэм яхылгайх.

Лидия Боженкэр, Диана Стацинкэр Адыгэ Республиком искусст-вэхэмкэ иколледжэу У. Тхабысымэм ыцэ зыхы-рэм ёдхжэх. Сурэт пэпчь гу-пши-сэу хэльыр къыхагъээши ашлонгью Иофшагъэхэм япльых.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах, Кыуекъ Марынет, Хуяжъ Рэмэзан, ныбжык-хэм къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Зэхэзагъэр ык-и къыдээхыгъэхэр:

Адыгэ Республиком лъэпкъ Иофхэмкэ, Ик-ыб къэралхэм ашы псэурэ тильэпкъэгъэхэм афэшгъэнхэмрэ ныбжыкіхэмрэ зыхла-жъэхэрм фэгъэхыгыг къэгъэлъэгъоныр Мыекъуапэ къышызэуахыг.

Редакциер зыдэшыгъэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

Редакцием авторхэм къа-Ихырэр А4-кэ заджхэрэх тхажэхуу зипчагъэкэ 5-м емыхъхэр арь. Са-тырхэм азылагуу 1,5-рэ дэлээу, шрифтыр 12-м нахь цыкунэу щытэп.

Мы шапхъэхэм адимыштэрэх тхажъхэр редакцием зэк-гэгъэхээхэх. E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушыхыты-гъэр:

Урсыс Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокэтын-хэмкэ ык-и зэлты-Исык-И амалхэмкэ и Министерстве и Темир-Кавказ чып-и гээоры-шап, зэраушыхы-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхыты-гъэр

ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэк-Имкэи

пчагъэр

3855

Индексхэр

52161

52162

Зак. 2696

Хэутынм узчи-кэлхэнэу ѿт уахтэр

Сыхытэр

18.00

Зыщаушыхыты-гъэр

уахтэр

Сыхытэр

18.00

Редактор шхъа-гъэр

Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъа-гъэр

игуадзэр

Мэшлэкъо С. А.

Пшыэдэк-Ижье

зыхырэ секретарыр

Жак-Имкэо

А. З.

ЛЭУЖХЭМ ЯЗЭФЭЩАКОХ

пээсэногъэ зэрэхагъахъорэр.

Хагъеунэфыкыре чып-лэхэр къыдээхыгъэхэу Ксения Коломейцевам, Елизавета Лучкинам, Евгения Забиркинам, Жэнэл Дэнэ, ныбжыкіхэмрэ афэшгъэнхэмрэ ныбжыкіхэмрэ зыхла-жъэхэрм фэгъэхыгыг къэгъэлъэгъоныр Мыекъуапэ къышызэуахыг.

Республикэ искусст-вэхэмкэ ик-лэцыкы еджа-пэй К. Лъэцэ-рыкыом ыцэ зыхырэм зыхызыгъэсэре Жэнэл Дэнэрэ аш ик-лэгъаджэй Ирина Рожковамэ зэнэ-къоюм къирахыл! Эгээ Иофшагъэхэр зэкъошыгъэм игэлтэн, Кавказ ышырэе лъэпкъхэм яшэн-хабзэхэр зэрэлъягъакуатэхэрм, фэшхъафхэм яхылгайх.

Лидия Боженкэр, Диана Стацинкэр Адыгэ Республиком искусст-вэхэмкэ иколледжэу У. Тхабысымэм ыцэ зыхы-рэм ёдхжэх. Сурэт пэпчь гу-пши-сэу хэльыр къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах, Кыуекъ Марынет, Хуяжъ Рэмэзан, ныбжык-хэм къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах, Кыуекъ Марынет, Хуяжъ Рэмэзан, ныбжык-хэм къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах, Кыуекъ Марынет, Хуяжъ Рэмэзан, ныбжык-хэм къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах, Кыуекъ Марынет, Хуяжъ Рэмэзан, ныбжык-хэм къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах, Кыуекъ Марынет, Хуяжъ Рэмэзан, ныбжык-хэм къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах, Кыуекъ Марынет, Хуяжъ Рэмэзан, ныбжык-хэм къыхагъээши архэгъэхэр искуствэм зэ-ригъээтихэр арь.

Сурэтим итхэр: Хуяжъ Рэмэзан хагъэунэфыкыре чы-пэхэр къыдээхыгъэхэм афэ-гушо.

Унагъом ишык-гэгээ пкыгъо-хэр, лъэпкъ зэфыштык-хэр, тарихыр къэзийотэрэ сурэтхэр щы-иэныгъэм епхыгъэх. Искусст-вэр зышо-гэшэгъонхэр зэхэш-ка-хэм къэгъэльэгъоным рагъэ-благъэх. Осэшхэм якуп хэтхэу Бырсыр Абдулах,